

HART VAN DE STAD KRANT

Een uitgave van de Vereniging voor de Pieters- & Academiewijk en Levendaal-West

INHOUD:

Oproep 5 mei optocht blz. 2; Nachtcafé's in de Pieterswijk? blz. 3; Pieterskerklezingen blz. 3; "Kees Kist" blz. 4; Adoptie pijpen Van Hagerbeer-orgel blz. 6; Een verdwenen poort aan de Langebrug blz. 7; Nieuws van de werkgroepen blz. 9 + 10; Straatvuil blz. 10

Redactie en lay-out:
Laurens Schrijnen en
Joop Gerritsen

nummer 72
december '94
oplage 2.300

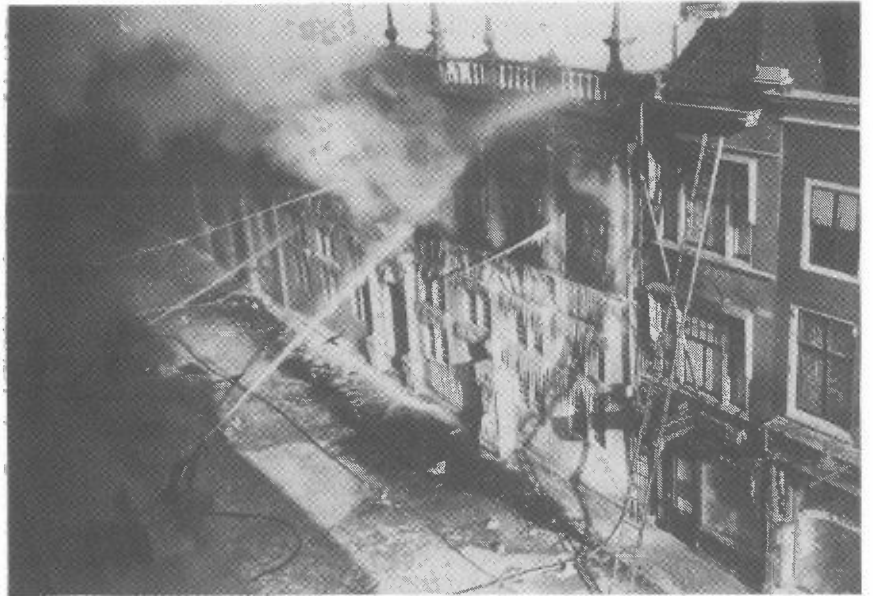

Foto ter beschikking gesteld door brandweer

Brandweerkazerne verlaat onze wijk

Enige tijd geleden hoorden we dat de brandweerkazerne aan de Langebrug gesloten zal worden en dat de brandweer zal verhuizen naar een nieuw te bouwen pand bij zwembad de Vliet. Waarom vertrekt de brandweer uit het centrum van de stad, wat zijn de gevolgen daarvan voor de veiligheid in onze wijk, wat komt er voor in de plaats, hoe zit het eigenlijk met de (brand)veiligheid in onze wijk en wat kunnen wij daaraan bijdragen. Genoeg aanleiding voor Joop en Laurens om een kop thee te drinken met, veel te vragen aan, maar vooral te luisteren naar de plaatsvervangend commandant van de Leidse en regionale brandweer: Hans Baardscheer. Hier is ons relaas.

In 1982 heeft de brandweer een rapport opgesteld over de kwaliteit van de brandweerkazerne aan de Langebrug. Het gebouw was, ondanks de halvering van zijn taak met de inrichting van de kazerne Gooimeerlaan, te klein, slecht onderhouden en voldeed niet aan de eisen van een efficiënte brandweer. Bovendien had het door de ligging in het hart van de door verkeer vaak verstopte stad, een beperkte effectieve reikwijdte. De conclusie luidde toen: grondig verbouwen of verhuizen. De gemeente had echter geen geld. Dus werd er hier en daar wat verbouwd en afgesproken werd in 1987 de zaak opnieuw te bekijken.

De Brandweerwet van 1985 gaf meer werk voor de brandweer, maar eind jaren 80 was er nog steeds te weinig geld beschikbaar voor nieuwbouw. In 1989 kwam de fusie van de brandweeralarmcentrale met de centrale post ambulancevervoer en in 1992 werd de CPA-regio vergroot. Dus weer verbouwen en een kantoorcontainer in de tuin moest uitkomst bieden aan het toenemende ruimtegebrek.

Allengs werd duidelijk dat handhaving van de bestaande kazerne geen oplossing bood voor de nog steeds slechte kwaliteit van het gebouw (de nieuwe Arbo-wet was inmiddels van kracht geworden) en zeker niet aan de reikwijdte van de kazerne door de verkeersdrukte in de binnenstad.

destru
plaats? →

twee be-
stuurdeelen.

faken?

kromme zin.

Wat is CPA??

Het architectenbureau van wijkgenoot Kees Lau erbij gehaald. Hij won een prijsvraag voor het ontwerp van een nieuwe kazerne. Toen werd er aanzet gegeven tot een nieuwe standaard in brandweezorg op maat, waaruit bleek dat de dekking van de Pieters- & Akademiewijk aan de gestelde eisen voldeed, maar dat dit niet gold voor de gehele binnenstad laat staan voor de buitenwijken in oost en zuid. Het was dus logisch om te zoeken naar een terrein meer aan de zuidkant van de stad. Een eerste optie op een pand aan de Rooseveltstraat ketste af. Nu heeft de brandweer een optie op een stuk grond bij het zwembad de Vliet. Deze lokatie biedt via de (busbaan op de) Lammenschansweg en de Churchilllaan optimale toegang tot de stad. Zomer 1995 hopen ze de vergunningen rond te hebben om een jaar later te kunnen verhuizen.

Wordt het dan niet onveilig in onze wijk?

Hans Baardscheer geeft zonder dralen zijn genuanceerde antwoord op onze kernvraag. De veiligheid in de hele binnenstad zal beter waarborgd zijn en in de Pieters- en Academie-wijk zal de geldende brandweernorm zeker gehaald blijven worden. Voor de wijken in zuid-oost en zuidwest en Zoeterwoude is er echter sprake van een aanzienlijke verbetering. Voor de gemeente Leiden zal de verhuizing tot een verbetering van de zorg leiden.

Brandweernormen worden ondermeer uitgedrukt in aanrijtijden voor de eerste tankautospuiter. Voor de oude stadswijken ligt die norm op 6 minuten. Het risico in onze wijk wordt vooral bepaald door:

- het wonen boven winkels
- studentenhuisvesting in onoverzichtelijke en slecht toegankelijke panden
- grootwinkelbedrijven
- evenementen in Pieterskerk en Stadsgehoorzaal
- smalle straatjes.

Maar gezien de statistieken is onze wijk een rustige buurt qua brandgevaar. Voorbeelden van recente branden mogen natuurlijk niet ontbreken in deze brandnotitie:

- De kapsalon aan het Rapenburg
- Het stadhuis in 1929 (zie foto)
- de Chinees in de Diefsteeg(?)
- Augustinus, en net buiten de wijk:
- De hoek van de Donkersteeg

Preventie.

Hans Baardscheer benadrukt dat de uitruktijd van de brandweer weliswaar van belang is bij de brandbestrijding, maar de ontdekkingstijd is cruciaal. Brand wordt soms pas na tientallen minuten ontdekt. Door preventieve maatregelen als een huisbrandmelder, die al voor minder dan f 20 te koop zijn kan je de ontdekkingstijd aanzienlijk verkorten. Voorkomen is natuurlijk nog beter. Het ouderwetse brandpreventie waarschuwt nog immer met zijn drie O's: onoplettendheid, onnadenkendheid en onvoorzichtigheid. Dus zorg voor een veilige gas- en elektriciteitsinstallatie, laat regelmatig de schoorsteen vegen, hang geen was te drogen boven de kaachel etc.

Ach, mijmert Hans Baardscheer tot slot: in deze wijk zijn de bewoners bezorgd om het vertrek van de brandweer. In Zuid-west is de wijkvereniging bezorgd om de komst ervan. En zo is het.

Joop Gerritsen en Laurens Schrijnen

Oproep voor de 5 mel optocht

Ook in Leiden zal de 50e-verjaardag van de bevrijding van Nederland op bijzondere wijze gevierd worden. Één van de programma-onderdelen zal een optocht zijn in de middaguren door de Leidse binnenstad: EEN HEUSE BEVRIJDINGSOPTOCHT met muziek en kleding uit de periode '40-'45, bijzondere figuren, gebruiksvoorwerpen etc. ALLES MAG. Heeft U interesse om met uw straat, vereniging, club of koor mee te doen, dan heeft uw wijk-secretaris meer informatie voor U, zoals een aanmeldingsformulier. Het ligt in de bedoeling enkele prijzen uit te loven voor de meest opvallende creaties. DOET MEDE!

MEDI
AMBULANT

SPECIALZAAK VOOR
THERAPEUTISCHE ELASTISCHE KOUSEN
BANDAGES, MEDISCHE HULPMIDDELEN

Mevr. J.J. Dickhoff v.d. Linden

Ziekenfondsleverancier
Geopend maandag 13-17 uur, dinsdag t/m vrijdag van 9-17 uur
of na telefonische afspraak.

Doezastraat 27 2311 HA Leiden Tel. 071-132745

Ook interieur artikelen
en zijden bloemen

HOSMAN Bloemsierkunst

Breestraat 115, tel. 121192, t.o. het Stadhuis

- Huizen • Flats
- Taxaties Beëdigd Taxateur
- Bedrijfs o/g
- Hypotheken
- Beheer Huur Incasso
- Verzekeringen

Bemiddeling bij aan-/verkoop, huur/verhuur.

Bij aankoop hypotheek aanvragen, successie aangiften enz.

d.m.v. moderne methodes en apparatuur optimale kans om snel te slagen.

Een aan Uw persoonlijke omstandigheden aangepaste hypotheek is erg belangrijk.

Van verhuurde huizen, al of niet gemeubileerd of gestoffeerd.

Brandverzekeringen, W.A. verzekeringen, Auto's, Pensioenen, Levensverzekeringen enz.

ZAALBERG
makelaardij

Korevaarstraat 35, 2311 JT Leiden
Tel. 071-149147 Fax 071-128257
Postbus 277, 2300 AG Leiden

Nachtcafé's In de Pieterswijk ?

Enige tijd geleden maakte de gemeente bekend voornemens te zijn om een zevental café's en restaurants toestemming te geven om 's nachts een uur langer open te blijven. Wij hebben toen de directe omwonenden van deze etablissementen om hun mening gevraagd. In de vorige Hart van de Stadkrant publiceerden we de uitslag van de enquête. Van de 71 inzenders verklaarde 38 % regelmatig overlast te ondervinden van deze gelegenheden of hun bezoekers, en niet minder dan 59 % verwachtte in de toekomst meer overlast ten gevolge van latere sluitingstijden.

Selyk.

Het bestuur van de wijkvereniging heeft de gemeente in een brief op de hoogte gebracht van de opvattingen van deze omwonenden. Ook verzochten we de gemeente dringend tenminste vijf van de zeven verzoeken af te wijzen, op grond van de klachten die de bewoners hebben geuit over de betreffende etablissementen.

Op het moment dat dit bericht geschreven wordt valt nog niet te voorspellen hoe de beslissing over de sluitingstijden gaat uitvallen. "Er ligt een doos vol adviezen, zowel positieve als negatieve" - werd ons meegedeeld door de heer Bunt, de ambtenaar die juridisch advies uitbrengt over deze zaak aan de burgemeester. Met deze ambtenaar hebben we een paar weken geleden, op diens verzoek, een gesprek gehad. Hij vroeg ons toen aan te geven op welke straten en adressen de enquêteformulieren bezorgd waren. Ook ging hij graag in op ons aanbod om de brieven en opmerkingen die wij van bewoners ontvangen hadden tijdelijk bij hem achter te laten. Hij verzekerde ons dat er terdege rekening zou worden met de belangen van de omwonenden. Maar we moesten ons ook realiseren dat de gemeenteraad nu eenmaal besloten had om enkele tientallen ontheffingen toe te staan. Aanvragen voor een dergelijke ontheffing konden daarom alleen nog op juridisch zwaarwegende gronden worden afgewezen. Bedankt alvast, gemeenteraad!

Hoe zwaar wegen de rechten van bewoners die in de buurt van café's of restaurants wonen? Hoe zwaar weegt hun recht op een normale nachtrust? Binnenkort zullen we het weten.

Joep Creyghton

PIETERSKERK-LEZINGEN IN 1995

In januari zal een nieuwe serie Pieterskerk-lezingen van start gaan. Ook voor deze vierde serie zijn onderwerpen gekozen waarbij de Pieterskerk centraal staat. De lezingen vinden steeds plaats op een zondagmiddag om 14.00 uur, te weten op 22 januari, 26 februari, 26 maart en 23 april. Na afloop wordt thee geserveerd en kan men zich laten rondleiden door de kerk.

De eerste lezing, op 22 januari, staat in het teken van het "nieuwe" orgel dat dezer dagen in de Pieterskerk wordt geïnstalleerd. Dit zgn. Thomas Hill-orgel is een laat-negentiende-eeuws Engels orgel dat een muzikale aanvulling zal zijn op het grote Van Hagerbeer-orgel. Mr. C.H. Goekoop zal dit orgel plaatsen in het perspectief van de geschiedenis van de andere Pieterskerk-orgels. De titel van zijn lezing is *De orgels van de Leidse Pieterskerk door en voor een leek verklaard*. Voorafgaande aan de lezing wordt het Thomas Hill-orgel bespeeld.

Waarom klaren letter?

De februari-lezing wordt gehouden door drs. I.W.L. Moerman. Zij belicht het begraven in kerken en de overgang van deze gewoonte naar het begraven op begraafplaatsen, zoals die in de Groenesteeg en bij de Zijlpoort. Na de lezing, getiteld *Begraven in Leiden: van kerken tot begraafplaatsen*, geeft zij een rondleiding langs bijzondere grafmonumenten in de kerk.

Dr. M.J.H. Madou spreekt in de maart-lezing over middeleeuwse kerkinterieurs. Zij zal bijzondere aandacht besteden aan de middeleeuwse interieur-elementen in de Pieterskerk. Haar lezing is getiteld *Middeleeuws meubilair in de Pieterskerk te Leiden*.

De laatste lezing, in april, staat in het teken van de vijftigste verjaardag van onze bevrijding. De nog aan te kondigen spreker hoopt een en ander te vertellen over wat zoal in de Pieterskerk is voorgevallen in oorlogstijd.

De lezingen vinden plaats in het koor van de Pieterskerk. De toegang, inclusief de thee na afloop, bedraagt f 5,-. De teksten van de eerder gehouden Pieterskerk-lezingen zijn tegen een kleine vergoeding verkrijgbaar.

Het Smalle Pandje Met De Brede Sortering
Sanders Wijnhuis - Doezastraat 12

>> au fin bec <<

FABERS

Kloksteeg 13 2311 SK Leiden Tel.: 071-124012

4 klokhuis

breestraat 116 leiden tel 121005
off. dealer arabia alessi stelton

look *plus*

Lid A.N.V.O.

Hans van Schie Breestraat 140 2311 CX Leiden Tel. 071-122213

Herkenbare stoffelijke resten in de Pieterskerk

Tot in de eerste helft van de vorige eeuw duurde een kerkdienst in de Pieterskerk, die sinds 1572 bij de protestanten in gebruik was, niet langer dan een half uur. De gemeenteleden stonden of liepen te luisteren naar de voorganger en alleen enkele uitverkorenen konden zitten op hun vaste plaats in de "heerenbanken".

Als omstreeks 1850 de grote kanselredenaars opkomen, gaat een kerkdienst allengs langer duren, en als dat zelfs tot anderhalf uur uitloopt, gaan er stemmen op om de kerk van banken te voorzien voor de hele gemeente. Aan het eind van de jaren vijftig wordt besloten om in het middenschip een "binnenkerk" te plaatsen met naar achteren oplopende banken met de preekstoel als middelpunt. In het schip en de binnenste zijbeuken wordt een houten vloer gelegd die met een schutting wordt afgemaakt, wat de akoestiek zeker zal verbeteren.

Vóór de aanleg van de vloer en de kuip verplaatst men om alle mooie zerken die anders onder de vloer terecht zouden komen, zodat het aan te leggen bouwwerk ze niet aan het oog zal onttrekken. Dat betekent dat veel grafzerken moeten worden gelicht om in zijbeuken en koor te worden ingepast. Daarnaast worden zerken verschoven om voor andere grafstenen als fundament te dienen. De plaatsen waar deze zerken worden weggehaald, hoeven niet te worden opgevuld: bij de meeste begravingen is de ruimte boven de kist al volgegooid met zand.

Tijdens de werkzaamheden inventariseert Kneppelhout van Sterkenburg de inscripties op grafstenen, monumenten en epitafen, maar hij verzuimt helaas om in zijn beschrijving de plaats te vermelden waar hij de zerken precies had aangetroffen, terwijl hij ook de ingebeitelde zerknummers weglaat.

Als de restaurateurs de kerk in 1979 van zijn houten arena ontdoen om de ruimte te vergroten en voor multifunctioneel gebruik geschikt te

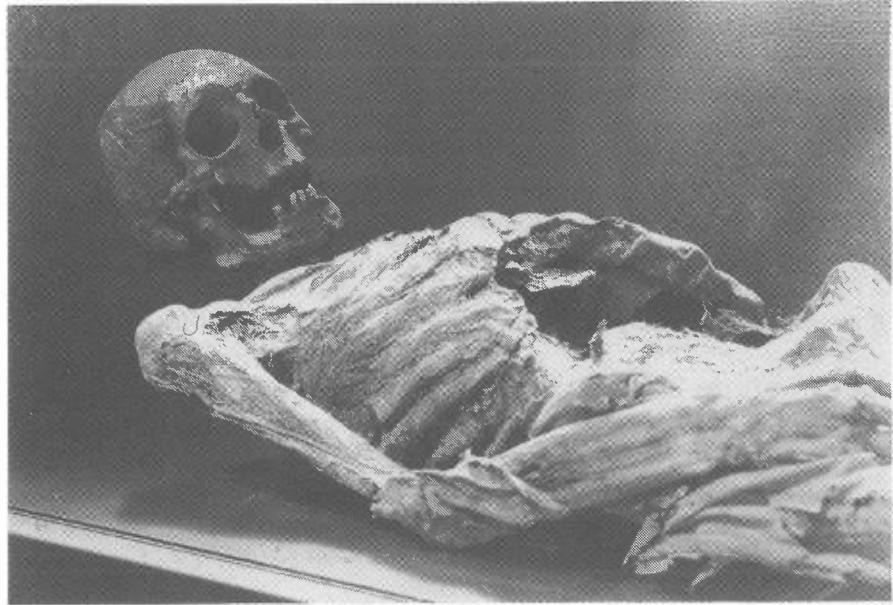

Foto C. Smakman

maken, wordt op 26 januari onder de vloer bij de preekstoel een gemummificeerd overschot gevonden. Het Leidsch Dagblad suggereert dat de resten van de wereldberoemde Boerhaave zijn ontdekt, maar diens graf bevindt zich in werkelijkheid enkele tientallen meters verderop.

Er ontwikkelen zich allerlei wilde theorieën: het betrof een zwerver die in slaap was gevallen en een rustige dood was gestorven, het was een man die na een "noodbegrafenis" was vergeten, of het zou zelfs het afdoende verstopte slachtoffer van een moord zijn.

Onderzoek wees uit dat het het lichaam was van een man van middelbare leeftijd die pijp had gerookt. Hij werd gevonden met zijn hoofd gesteund door een kussen en met de resten van een doodsheemd tussen armen en lichaam. Welke steen boven de mummie was weggehaald, valt helaas uit Kneppelhout niet op te maken. Waarschijnlijk was zijn kist niet diep begraven en is het deksel van die kist ingestort nadat de zerk verwijderd was. Het lichaam kwam daarvoor aan de oppervlakte en omdat tocht onder de houten vloer vrij spel had, kon het uitdrogingsproces beginnen.

In de eeuw die daarna volgde, werd Kees Kist een mooie mummie. Hij is sinds de restauratie, als was hij Sneeuwwitje, te bezichtigen in een glazen kist.

Tijdens de restauratie in het begin van de jaren tachtig werden alle grafstenen zoveel mogelijk

op hun oorspronkelijke plaats teruggelegd, voorzover die kon worden teruggevonden. Kneppelhout kon de restaurateurs daarbij niet van dienst zijn. De belangrijkste hulpmiddelen waren de grafmuurtjes die in de grond werden gevonden en de nummers die in de grafzerken waren gebeiteld. Er bleven daarbij echter hele stukken, waar geen graven waren, onbedekt.

Omdat een kerkvloer met veel zerken en hier en daar zand niet echt goed bruikbaar is, werden de lege plekken opgevuld met nieuwe plavuizen. Voor de nauwkeurig beschouwende bezoeker zijn het vooral deze platen van Naamse steen, die een schat aan herkenbare stoffelijke resten bevatten. In een volgend artikel zullen die nader worden besproken.

Henri Brandenburg

Nieuwbouw Gemeentearchief

We hebben van de gemeente het volgende bericht ontvangen over de nieuwbouw van het gemeentearchief.

Op 1 februari 1995 begint de verbouwing/uitbreiding van het Gemeentearchief Leiden/annex Leidse Pilgrim Collectie, hetgeen zo'n anderhalf jaar zal gaan duren. De belangrijkste wijzigingen voor gebruikers van het archief gedurende deze periode zijn de volgende:

Sluiting Leidse Pilgrim Collectie: vanaf 1-1-1995. Er zijn echter nog onderhandelingen gaande om de Pilgrim Collectie elders onderdak te bezorgen, mede gezien het grote aantal bezoekers dat in 1995 in het kader van het Pilgrim Memorial Year verwacht wordt.

Het archief is gesloten: 1-4 februari 1995.

Tijdelijk adres studiezaal/hoofdgebouw m.i.v. maandag 6-2-1995: Dolhuissteeg 7, Leiden (zijsteeg Lange Mare/schuin tegenover de Marekerk; 10 minuten lopen vanaf station).

Openingstijden studiezaal (ongewijzigd): werkdagen 9.30 - 17 uur, zaterdag 9 - 12.15 uur.

Voor te raadplegen stukken is het noodzakelijk om vóór 12 uur van voorafgaande werkdag aanvragen uit archieven, bibliotheek en prentverzameling bij de studiezaalambtenaar of schriftelijk via het Postbusnummer te bestellen.

Niet iedereen staat te juichen bij de (procedure rond deze) nieuwbouw. Zie de brief hiernaast.

*Archief van heekjes
HES*

INGEKOMEN POST

over de inspraak bij de nieuwbouw van het gemeentearchief.

In verband met de uitbreidingsplannen voor het gemeentearchief aan de Boisotkade/Vliet heb ik, tezamen met enige buurtbewoners, aan de gemeente kenbaar gemaakt dat deze uitbreiding onnodig nadelige gevolgen voor ons zou meebrengen: het uitbreidingsvoorstel gaat uit van een duidelijk hoger gebouw dan het huidige archief, waardoor mogelijk verlies aan zonlicht voor de aan de overkant (Vliet) gelegen woonhuizen zou kunnen optreden.

Tevens konden wij uit het ontwerp afleiden dat het gebouw het oorspronkelijke karakter van de buurt sterk zal doen afnemen.

Gelukkig stond voor ons de mogelijkheid van inspraak open. Hiervan hebben wij als buurtbewoners gebruik gemaakt. Helaas heb ik moeten concluderen dat de buurtbewoners hierin nauwelijks serieus zijn genomen voor wat betreft hun bezwaren tegen het voorstel. Zowel in de vergadering van de monumentenbeheercommissie als in de vergadering van de commissie beroeps- en bezwaarschriften was de bejegening van een aantal commissieleden naar ons toe ongepast.

Naast de afstandelijke opstelling van beide commissies is door de gemeente tot dusverre zeer onzorgvuldig met de schriftelijke berichtgeving omgesprongen:

- * er ontbrak een essentieel bezwaarschrift in de algemene belangenafweging;
- * een foutieve adressering van brieven aan de bezwaarden;
- * een late en soms zelfs geen reactie op brieven van de bezwaarden;

Redenen te over om het indienen van een klacht bij de Ombudscommissie in overweging te nemen.

Al met al een -tot dusverre- teleurstellende gang van zaken. Ik hoop dat ons onlangs ingediende bezwaarschrift tegen het verlenen van de bouwvergunning op een meer zorgvuldige wijze zal worden beoordeeld.

Namens enige buurtbewoners,
J.N. de Lannoy

Programma Pieterskerk

december

wo	21	Bachkoor Holland Weihnachtsoratorium	19.00-23.00
za	24	Kerstdienst N.H. gemeente	22.15-00.15
zo	25)	Rondleiding	15.00
ma	26)		

januari

zo	01	Rondleiding	15.00
ma	09)	Associatie voor	17.30-22.30
di	10)	Practijkexamina	17.30-22.30
wo	11)		17.30-22.30
zo	22	1e Pieterskerklezing Cantatedienst mmv COV Exultate Deo	14.00 19.00-20.30
za	28	Scratch Messiah (repet.) concert	09.00-17.00 20.00-23.00
zo	29	Scratch ?? (repet.) concert	09.00-17.00 20.00-23.00

februari

wo	08	Dies Natalis RUL	15.30-19.00
zo	26	VSJ-Klassiek mmv Jaap van Zweden + VSJ-ontvangst 2e Pieterskerklezing Cantatedienst mmv COV Com nu met Sangh	10.30-14.00 14.00 19.00-20.30

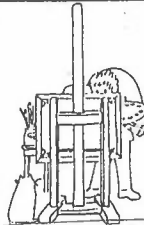
maart

za	04	Computerdump	10.00-17.00
do	23)	European Management	
vr	24)	Congress	
zo	26	3e Pieterskerklezing Cantatedienst mmv Leiderdorps Kamerkoor	14.00 19.00-20.30

april

zo	02	Artistieke Handen	11.00-17.30
za	08	Antieke boekenbeurs (optie)	
zo	09	idem	
do	13	Bachkoor Holland Mattheuspassion	19.00-23.00
vr	14	idem	11.30-17.00

Verder in principe elke zondag Rondleiding om 15.00 uur. (Wijzigingen voorbehouden!)

- akwalleren
- tekenen
- modeltekenen
- etsen
- boetseren
- schilderen

Pieterskerkgracht 9, Leiden
Inlichtingen: Tel.: 071-14 07 84

Vertellingen in het voorkamertje van boekhandel Silvester

woensdag 4 januari 15 uur: 'Jacob de Bijter' over de kameel van koning Balthazar
zaterdag 7 januari 20 uur: 'Driekoningentripietiek' een verhaal van Felix Timmermans.

Restauratie van het Pieterskerkorgel

Bij de restauratie in de 70-er jaren werd de Pieterskerk omgevormd tot een multifunctioneel centrum van Leiden, waarbij de functie van concertzaal tot een van de belangrijkste bleef behoren. Dit mede vanwege het feit dat de Pieterskerk een van de grootste orgels in ons land, het Van Hagerbeer-orgel, herbergt.

Op gezag van orgel-deskundigen wordt dit orgel thans gerestaureerd in de oorspronkelijke toonsetting van vóór 1700.

Deze restauratie kost f 3,2 miljoen. Inmiddels zijn belangrijke giften ontvangen. Er moet echter nog een bedrag van f 1,3 miljoen bijeengebracht worden.

Alle Leidenaren, oud-Leidenaren en andere orgelliefhebbers hebben nu de unieke kans om een of meer orgelpijpen te 'adopter', waarbij de naam van de goede gever op een tableau bij het orgel zal worden vermeld.

Het orgel bevat in totaal ruim 2000 pijpen. Van de aan Van Hagerbeer toegeschreven pijpen kunt u er nu 300 voor f 100 per stuk adopteren.

Begunstigers worden op de hoogte gehouden van de vorderingen van de restauratie. Na de voltooiing worden zij uitgenodigd voor een speciaal 'adoptieconcert'.

Ik geef 100 piek voor 'n orgelpijp

Ik adopteer orgelpijp(en) à f 100,— van het te restaureren Van Hagerbeer-orgel in de Leidse Pieterskerk.

naam

adres

postcode/plaats

telefoon

handtekening

opsturen naar Stichting Pieterskerk, Klooststeeg 16, 2311 SL Leiden.

Een verdwenen poortje aan de Langebrug

Als afsluiting van haar studie kunstgeschiedenis aan de Leidse Universiteit deed Bertine Jongerius afgelopen voorjaar onderzoek naar vier panden in de Pieterskerkchoorsteeg. Deze huizen (de nummers 14, 16, 18, 20) maakten tot voor kort deel uit van het complex van drukkerij Groen. In dit bouwhistorisch onderzoek ging zij na wat de bouw-, bewoners-, en gebruiksgeschiedenis van de panden is geweest.

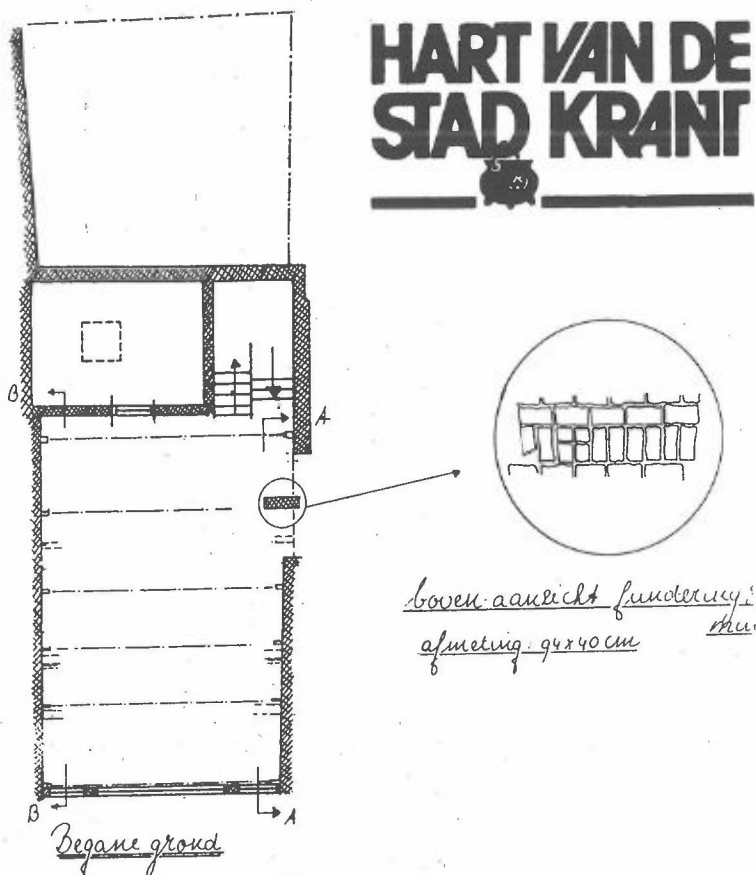
In wijkkrant nr. 70 verscheen een 1e artikel van haar over het letterkundig genootschap, dat gevestigd was op nr. 20.

In dit artikel gaat zij kort in op een deel van de bouwgeschiedenis van nummer 14.

Bij archiefonderzoek naar de bewonersgeschiedenis van een pand spelen de verkoopaktes van het huis door de eeuwen heen een belangrijke rol. Hierin worden namen van kopers en verkopers genoemd, en die van bijvoorbeeld erfgenamen of echtgenoten. Ook voor de bouwgeschiedenis zijn deze verkoopaktes van belang, omdat er beschrijvingen van panden en percelen in te vinden zijn.

Foto: C. v.d. Schaaf

Afbeelding 1: begane grond en stuk fundering Pieterskerkchoorsteeg 14

In de verkoopaktes van het pand Pieterskerkchoorsteeg 14 was tussen 1698 en 1791, en tussen 1855 en 1891 sprake van 'een eygen vrije poort op de Langebrugge'. Met andere woorden: achter het huis liep een poort naar de Langebrug. De bouwhistorische vraag was nu: waar liep deze poort precies?

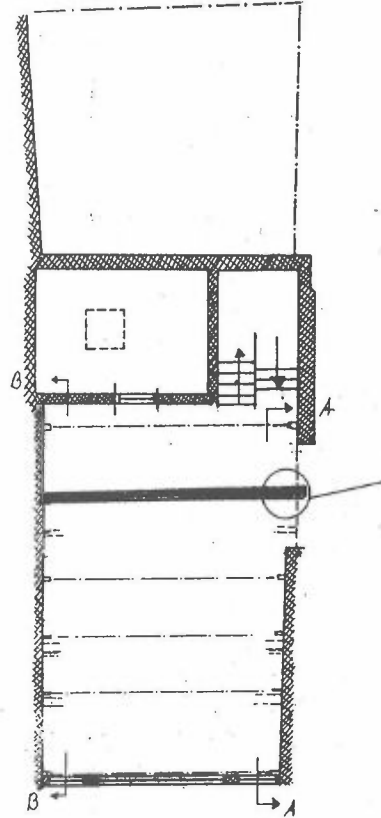
Uit de verkoopaktes bleek ook dat het pand op nr. 14 uit een voor- en achterhuis bestond. De huizen stonden toen nog los van elkaar; het achterhuis was eigenlijk onderdeel van een huis op de Langebrug. De poort zou dan dus tussen dit voor- en achterhuis gelopen moeten hebben. Tegenwoordig bestaat het pand op nr. 14 uit een voorhuis en achterhuis die ondermeer door middel van een trappenhuis met elkaar verbonden zijn. Bij verbouwingen eerder deze eeuw is op de begane grond een betonnen vloer gelegd. Het lokaliseren van de eerder genoemde poort leverde daardoor een aantal problemen op.

Uit de verkoopaktes blijkt niet duidelijk wanneer en hoe de beide huizen met elkaar 'verheeld', met elkaar verbonden waren. Was het voorhuis een stuk doorgetrokken, was het achterhuis verlengd? Tussen de Langebrug en num-

mer 14 staan in de Pieterskerkchoorsteeg twee panden die ver naar achteren doorlopen. Aan de Langebrug herinnert niets meer aan een poort. Door al deze factoren was het lastig om de plaats van de poort te bepalen.

Ook nu bleek dat bij restauratiewerkzaamheden vaak belangrijke aanwijzingen omtrent de bouwgeschiedenis van een gebouw aan het licht komen. Toen een deel van de betonnen vloer werd weggehakt om nieuwe riolering aan te kunnen leggen, kwam bij de rechterzijmuur een stuk fundering bloot te liggen (zie afbeelding 1 op pag. 7). De opbouw van deze fundering, die dieper de grond in breder en zwaarder werd, maakte het zeer aannemelijk dat hier een deel van de basis van de achtergevel van het pand op nr. 14 betrof. Dat vermoeden werd alleen maar sterker toen achter het stucwerk van de linkerzijmuur een kleine rondboog verborgen bleek te zitten. Deze rondboog zou deel van de eerder genoemde poort kunnen zijn. De denkbeeldige lijn die het stuk fundament rechts, en het rondboogje links met elkaar verbindt, komt zeer waarschijnlijk overeen met de plaats waar aanvankelijk (...) de achtergevel van het voorhuis stond. Waarschijnlijk was het huis oorspronkelijk niet dieper dan 7,50 meter en liep daarachter de genoemde poort (zie afbeelding 2).

Uit de archiefstukken is gebleken dat de poort nog in verkoopaktes tot 1891 genoemd werd. Het huis heeft zeer waarschijnlijk tot die tijd de genoemde afmeting gehad. Helaas is uit latere verkoopaktes niet te achterhalen wanneer precies de huizen verheeld zijn.

Afbeelding 2: waarschijnlijke plaats van de achtergevel Pieterskerkchoorsteeg 14

*hield de achtergevel
zoveel mogelijk aan de voet
van de poort.*

FIRMA DE GEUS

Specialiteiten: Boerenkaas - Wijnen - Dieetartikelen

DOEZASTRAAT 8 - 2311 HB - LEIDEN

VERBODEN TOEGANG
RESTAURANT ART. 461.

KAISERSTRAAT 7 LEIDEN TEL. 071-143388

Lelikh

**HET BESTUUR
WENST U
PRETTIGE FEESTDAGEN
EN EEN
VOORSPOEDIG NIEUWJAAR**

Lelikh

**...Malle
Jan
BISTROT**

NIEUWSTEEG 11 LEIDEN
TEL. 071 - 123888

KLAASSENS

Best Mens' Waas Sligh

BREESTRAAT 114 AB LEIDEN

SCHOENWINKEL
"BRABANT"

NOORDEINDE 42
TEL.: 071-149813

WALDLÄUFER	HELIOFORM
MEINDL	MEPHISTO
BUFFLOX	PICARDI
AVANG	ARA
	BOMMEL

EN VELE ANDERE
BEKENDE MERKEN

"J. ZIERIKZEE"
MAATSCHOENMAKERIJ

H. P. H. NUSTELING
BAKKERSTEEG 3
2311 RH LEIDEN
TEL. 071-131156

EXPOSITIES BIJ ARS AEMULA NATURAE

In het kader van de viering van het 300-jarig bestaan van het Leids Schilder- en Tekengenootschap Ars Aemulae Naturae zijn er de komende tijd nog diverse tentoonstellingen in het pand Pieterskerkgracht 9.

10 januari t/m 3 februari

Tekeningen

een keuze uit het werk van 10 kunstenaars, waarvan een aantal een lange of kortere periode bij Ars betrokken zijn geweest

14 februari t/m 10 maart

Leidse galeries te gast bij Ars

galeries uit Leiden presenteren zich met één of twee van hun eigen kunstenaars

21 maart t/m 14 april

Keramik en foto's

keramik o.a. van Jenneke van Doorn en Hans de Jong; foto's o.a. van Karel de Boer

24 april t/m 19 mei

Werk van cursisten

een selectie van werk van cursisten van de academie uit het jubileumjaar

Het door architect Cahen in opdracht van projectontwikkelaar MBO en de gemeente in oktober 1993 uitgebrachte fraaie plan voor een winkelcomplex tussen Breestraat en Aalmarkt bleek f 20 miljoen te duur. De plannen zijn echter niet geheel van de baan. De wethouder liet weten, dat men op zoek is naar een andere projectontwikkelaar-financier en dat concrete plannen in het stadium van ambtelijke voorbereiding zijn, die in februari in de raadscommissie komen. De commissie leden zijn bang dat V&D een te overheersende rol gaat spelen in de nieuwe plannen. Zo zou V&D alleen bereid zijn te investeren, als er in de nabijheid een parkeervoorziening komt.

Herinrichting Doezastraat

In het kader van de nota 'Binnenstad Leiden, bereikbare kwaliteit' is men begonnen aan een 'face-lift' van de binnenstad. In 1995 zullen ca. twintig grote en kleine herinrichtingsprojecten worden uitgevoerd.

In het voorjaar van 1995 wordt gestart met de herinrichting van de Doezastraat. Er komt een volledig nieuwe bestrating van rode baksteen, er worden bomen geplaatst en er wordt nieuw straatmeubilair geplaatst, zoals afvalbakken, lichtmasten en fietsenrekken.

Voor de hele binnenstad zal zoveel mogelijk straatmeubilair gebundeld worden. Wegwijzers, verlichting en afvalbakken worden zoveel mogelijk aan één paal worden bevestigd en in één lijn worden geplaatst met bomen en lichtmasten. Gebruik van duurzaam materiaal en zo mogelijk hergebruik van materiaal staan voorop. Bovendien moet de nieuwe inrichting gemakkelijk en op een milieuvriendelijke wijze kunnen worden onderhouden. Uiteraard zal er vooraf overleg met omwonenden en bedrijven in de directe omgeving worden overlegd.

Wat ons betreft zullen wij hier graag aan meewerken. Wel dient ook de plaatsing en het uiterlijk van de bakken voor glas, papier en textiel te worden begrepen. De huidige verzameling verdient zeker niet de schoonheidsprijs.

NIEUWS VAN DE WERKGROEPEN

In elke werkgroep zitten twee of meer bestuursleden. Besloten is één persoon aan te wijzen als contactpersoon.

Restaurant Express

wordt dit zo geschreven?

Tien restaurants, waarvan 7 uit onze wijk, zijn begonnen met een pendelbusje, dat de gasten van het parkeerterrein Molen De Valk gratis naar het restaurant van bestemming brengt.

Het busje rijdt vooralsnog op vrijdag en zaterdag van zeven tot elf.

Met de chauffeur kan afgesproken worden hoe laat men weer gehaald wil worden. Dit kan ook telefonisch vanuit het restaurant.

Wij vinden dit een uitstekend initiatief. De restaurants liggen immers bijna allen in een gebied, waar uitsluitend parkeren voor vergunninghouders geldt. Op deze manier ondervangt men de bezwaren die bezoekers kunnen hebben over het niet dichtbij kunnen parkeren.

Wij hopen dat de winkeliers(organisaties) hier een voorbeeld aan nemen. Wat is er op tegen klanten die voor een bepaald minimum bedrag besteden een uur vrij parkeren te geven in de parkeergarage?

antwoord voor Lien Jan commentaar. Is dan een commentaar van de stufje met wat van de man van alle haer 2000 Kunst Comitee.

naar On'euwel perna!

Werkgroep Veiligheid

Contactpersoon Yvonne v. Deutekom, tel. 122975

Ontvangen 'Concept-plan van aanpak inzake gemeentelijk integraal veiligheidsbeleid', gericht op het terugdringen van de feitelijke onveiligheid zowel als de gevoelens van onveiligheid. In de beleidsvoornemens staat samenwerking met alle instellingen, die betrokken zijn bij deze problematiek, centraal. Inspraak mogelijk tot 20.1 a.s. Hebt u belangstelling voor dit onderwerp, meldt u dan bij Yvonne.

Milieu

Contactpersoon Laurens Schrijnen, tel. 124945

Verkeer

Contactpersoon Hans van Gelderen, tel. 141146

Bouwen

Contactpersoon Eric Brons, tel. 140323

Ontvangen "Tekenen voor de toekomst, startnotitie duurzaam bouwen"

Inspraak t/m 17 januari a.s. Duurzaam bouwen houdt in: het zodanig bouwen en gebruik maken van gebouwen en de gebouwde omgeving, dat de negatieve effecten op het milieu en de gezondheid zoveel mogelijk worden beperkt. De notitie is een kader waarin vele mogelijkheden worden geschetst om bij het bouwproces aandacht te besteden aan milieu-aspecten.

Straatvuil

In het kader van wijkbeheerplannen hebben wij gevraagd meer aandacht te schenken aan het straatvegen. De rommel rond papier- en glasbakken is eenieder een doorn in het oog. Voorbeeld: de bakken op de Papengracht waar vaak troep naast de bakken wordt gezet. Ook rond de boom bij de Waalse bibliotheek wordt vaak rotzooi neergegoid.

De gemeente is weliswaar verantwoordelijk voor het ophalen van vuil en het vegen van de straten, bewoners zijn natuurlijk wel zelf schuldig aan deze troep!

Is het nu zo veel gevraagd om de rotzooi niet zo maar neer te kwakken, maar is de daarvoor bestemde bakken e.d. te deponeren? Laten we ons niet kennen en doe er zelf wat aan!

J.G.

Het Bestuur van de Vereniging voor Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west is als volgt samengesteld:

H.D. van Gelderen	voorzitter	Vliet 7	tel. 141146
J.J.M. Gerritsen	secretaris	Rapenburg 20	tel. 120072
mw. Y. v. Deutekom	penningmeester	Vliet 46	tel. 122975
J. Creighton	lid	Papengracht 20a	tel. 122269
E. Brons	lid	Nieuwsteeg 10b	tel. 140323
L. Schrijnen	lid	Lokhorstraat 21a	tel. 124945

Erevoorzitter: R.J. van Cruisen

Bij deze geeft (naam):..... telefoon:.....
adres:..... postcode:..... met ingang van:
zich op als lid/donateur van de Vereniging voor Pieters- en Academiewijk en Levendaal-west, en verklaart de contributie/donatie (*) ad fl. te hebben

overgemaakt op de giro/bankrekening van de vereniging.

Leiden,.....
(datum) (handtekening)

postgironummer: 3664416 bankrekeningnummer: 33 55 58 402 (Rabo)

(*) contributie f 10,- per jaar per gezin; f 7,50 per jaar voor alleenstaanden.
opgaven afgeven bij bestuursleden of naar postbus 11016, 2301 EA Leiden zenden.